

На рівні окремих підприємств має розроблятися стратегія ресурсозбереження, враховуючи їх специфіку і бути орієнтиром для усіх працівників. На думку авторки [3,с.41] вона повинна передбачати реалізацію інвестиційних проектів, вдосконалення технології виробництва, нормування та облік витрат матеріальних, трудових, паливно-енергетичних та інших ресурсів у виробництві, плануванні, аналізі та оптимізації їх придбання.

Отже обмеженість ресурсів, погіршення економічного та екологічного стану, добробуту співвітчизників вимагають неординарних комплексних дій щодо формування економічної політики у сфері ресурсозбереження, переходу від старої традиції «надспоживання» до нового укладу ХХІ століття – до економіки «спільного користування», що і буде предметом подальших досліджень.

Список літературних джерел:

1. World Bank (2015), “Ending Poverty and Sharing Prosperity. *Global Monitoring Report* 2014/15”, available at: <http://www.worldbank.org/en/publication/global-monitoring-report> (Accessed 10 June 2018).

2. Базилюк А.В. Інклюзивне зростання як основа соціально-економічного розвитку / А.В. Базилюк, О.В. Жлин // Економіка та управління на транспорті. – 2015. – Вип. 1. С 19-29.

3. Іпполітова І.Я. Формування стратегії ресурсозбереження на підприємстві. Фінансові послуги: проблеми теорії та практики: монографія / Л.В. Временко, К.І. Докуніна, О.А.Яголницький та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2016. С.33-46.

УДК 31:338

ЕКОНОМІКА ІНТЕЛЕКТОКОРИСТУВАННЯ ЯК КРИТИЧНО НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Петренко В. П.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: ipo.pvp@gmail.com

Вибухова диференціація поняття «економіка» за її різноманітними ознаками і особливостями призвела до появи в сучасному науковому обігу низки таких її визначень, як: «віртуальна», «інформаційна», «інтелектуальна», «інноваційна», «зелена», «знаннева», «екологічна», «народна», «поведінкова», «праці», «природокористування», «розумна», «регіональна», «розвитку», «соціальна», «споживання», «стала», «тіньова», «цифрова» і т. д., і т. п.

Очевидно, що кожне з цих визначень має право на існування і використання, оскільки є складовою комплексу наукових дисциплін про

діяльність людей з виробництва, розподілу та споживання товарів і послуг, які вивчають, досліджують і удосконалюють певну дисципліну загальної науки про економіку життєдіяльності людини.

Оскільки весь процес життєдіяльності людини можна інтерпретувати як процес природокористування, вважаю за доцільне звернути увагу на той факт, що, автори традиційних класифікацій природних ресурсів не бачать серед них людину і, тим більше, її інтелект, хоча в науковій літературі отримали широкий вжиток такі терміни, як «людські ресурси» та «інтелектуальні ресурси».

При цьому, на мою думку, за всіма основними характерними ознаками людські та інтелектуальні ресурси можуть і повинні були-б розглядатись і оцінюватись саме як важливі складові природних ресурсів. Адже ще В. Вернадський вважав, що «цивілізоване людство» це «одна видова жива речовина» [1, с. 27] і, що «Людство на Землі і оточуюча його жива й нежива природа становлять щось єдине, що живе за загальними законами природи», що «Людина зробила величезну помилку, коли уявила, що може відокремити себе від природи і не зважати на її закони» [2].

Тому, ствердження, що «Людина є частиною природи» і «... нічим не відрізняється від інших створінь» слід вважати цілком вірними за умови врахування того факту, що «...людиною вона є щойно завдяки своїй душі, яку "вдихнув" у неї Бог», надавши «духу, душі, розсудливості та свободи волі» [3], тобто – свідомості і розуму, або інтелекту. Тобто, людина це особливий, наділений інтелектом природний ресурс – носій інтелектуального ресурсу.

Тому, така найбільш важлива і, як на мою думку, фундаментальна складова всієї економічної науки, як «економіка природокористування» або «...наука про раціональне та ефективне використання природних ресурсів» [4] вимагає сьогодні радикального переосмислення і, на переконання авторів роботи [5], «...трансформації розуміння природного ресурсу» складовими якого багато вітчизняних дослідників [для прикладу, 6, 7, 8, 9] пропонують вважати і людину – носія інтелекту.

В цьому контексті хочу привернути увагу до введеного у вітчизняний науковий обіг авторами публікації [10] поняття «інтелектокористування», яке пізніше було визначено в [11, с. 77] як «...доцільні та оптимальні управлінські рішення і дії з формування, збереження, нарощування та ефективного використання інтелектуально-ресурсного потенціалу особи чи групи осіб шляхом застосування відповідних стилів управління та управлінських технологій», також деталізовано в роботах [12, 13, 14].

Оскільки ж предметом економіки природокористування виступають виробничі відносини людей з використання і відтворення природних ресурсів та охорони навколишнього середовища за специфічних проявів економічних законів і закономірностей розвитку в аспекті причинно-наслідкової взаємодії суспільства і природних ресурсів, то цілком очевидно видається

доцільність поширення цих законів і закономірностей і на відносини людей до використання і відтворення такого природного ресурсу, як люди – «елементарні носії інтелекту», відносини з використання і відтворення яких можуть і повинні стати предметом нової дисципліни «економіка інтелектокористування».

В цьому випадку на перший план вийде здатність людського інтелекту генерувати і реалізовувати такі ідеї та рішення щодо свого існування і розвитку в природі, в яких інтереси і людини, і економіки, і екології будуть гармонічно оптимізовані, а економічні, соціальні і екологічні наслідки не будуть суперечити критеріям сталого розвитку. Сьогодні ж, на думку науковців НАНУ, «... найбільш гострі проблеми переходу країни на сталий розвиток пов'язані з прийняттям управлінських рішень. Найважливіші з них – визначення відповідних обсягів господарської та організаційно-управлінської діяльності, чіткий розподіл функцій між органами влади різного рівня, розробка єдиної методики прийняття управлінських рішень з урахуванням екологічних аспектів та ін.» [15].

Однак, оскільки економіка природокористування за критеріями сталого розвитку починається з «прийняття управлінських рішень» про використання ресурсів «органами влади різного рівня», то саме ці рішення є наслідком використання цими органами наявного в їх розпорядженні інтелекту – інтелектокористування – належно спланованого, організованого, вмотивованого і контрольованого процесу використання того природного ресурсу, який повинен стати об'єктом і предметом такої науки, як «економіка інтелектокористування». Основною метою її існування вважаю за доцільне визначити раціональність і економічну ефективність результатів використання «органами влади різного рівня» інтелектуальних ресурсів суспільства для трансформації природних ресурсів в рівень економічного, соціального і екологічного добробуту суспільства.

Список використаних джерел:

1. Философские мысли натуралиста / ред.: А. Л. Яншин (пред.) [и др.]; сост.: М. С. Бахракова [и др.]. – М.: Наука, 1988. – 520 с.
2. Цитаты, афоризмы о природе / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.usfeu.ru/index.php/tsitaty-aforizmy-o-prirode>
3. Кардинал Крістоф Шенборн. Мета чи випадок? Створення світу й еволюція з точки зору розсудливої віри / Пер. з нім. О. Конкевича. – Львів : Місіонер, 2008. – 139 с.
4. Економіка природокористування / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Економіка_природокористування
5. Хвесик М., Сундук А. Доки не пізно... (економіка – екологія – людина) / Михайло Хвесик, Анатолій Сундук // Зеркало тижня. – 2017. – Вип. 41. <https://dt.ua/ECOLOGY/doki-ne-pizno-ekonomika-ekologiya-lyudina-259082.html>

6. Данилишин Б. Інтелектуальні ресурси в економічному зростанні : шляхи поліпшення їх використання [Текст] / Б. Данилишин, В. Куценко // Економіка України: Політико-економічний журнал Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, Міністерства фінансів України та Національної Академії Наук України. - 2006. - №1. - С. 71-79
7. Петренко В. П. Інтелектуальні ресурси соціально-економічних систем: аспекти інноваційного управління : монографія / В. П. Петренко. – Івано-Франківськ: ПП Курилюк, 2009. – 196 с.
8. Кісь С. Я. Інтелектуальні ресурси підприємства: основні визначення і поняття /С. Я. Кісь // Вісник Хмельницького національного університету. – 2015. – № 2, Т. 2. – С. 277-280
9. Дзвінчук Д. І. Інтелект людини – природний ресурс, який людство повинно навчитись уміло використовувати /Д. І. Дзвінчук, О. В. Лютий, В. П. Петренко // International Journal of Innovative Technologies in Social Science. – 2018. - # 2(60). – С. 35-45.
10. Петренко В. П. Процес інтелектокористування як важлива складова економічного розвитку регіону / В. П. Петренко, Є. А. Ревтюк // Вісник Державного університету Львівська політехніка" "Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку. – Львів: 1999. – №384. – С. 318-322.
11. Петренко В. П. Управління процесами інтелектокористування в соціально-економічних системах : наукова монографія / В. П. Петренко. – Івано-Франківськ: «Нова Зоря», 2006. – 352 с.
12. Петренко В. П. Концепція інтелектокористування як основа новітньої парадигми практичного менеджменту / В. П. Петренко // «Сучасні тенденції розвитку наукової думки». Збірник матеріалів II-ої Міжнародної науково-практичної конференції. – Одеса: InPress, 2011. – С. 103 – 107.
13. Petrenko V. The Process of Intelligence Usage as a Fundamental Problem of Rationalizing the Human Use of Earth's Natural Resources / V. Petrenko, S. Kis, Ya. Kalambet // International Interdisciplinary Scientific Journal CZ-WNS. – 2018. – #1. – pp. 20-30.
14. Шапар А. Г. Проблеми запровадження засад сталого розвитку в Україні / А. Г. Шапар, М. А. Ємець, Б. В. Буркинський, С. К. Харічков, Л. Г. Руденко, С. А. Лісовський, П. М. Черінько // Екологія і природокористування. – 2013. – Випуск 16. – С. 18-26